

Agnes Schreiner beschrijft opmerkelijke Australische rechtsconflicten met begrippen van buiten de reguliere rechtsantropologie, zoals de *Gestalt Switch*, de memorietechniek van de analogie, de kunst van het verschijnen en verdwijnen. Zij verrijkt haar palet van bronnen uit het recht, de rechtsantropologie, landclaims en conferenties met observaties en fragmenten uit films, documentaires, tentoonstellingen en presentaties van Aboriginals zelf. Het verschil in uitgangspunt en opvatting van de Aboriginal rechtscultuur met die van de westerse komt helder voor het voetlicht.

Agnes Schreiner describes notable Australian legal conflicts with terms from beyond regular legal anthropology, such as the *Gestalt Switch*, the mnemotechnic of the analogy, the art of appearing and disappearing. She enriches her pallet of sources from the law, legal anthropology, land claims and conferences with observations and fragments from films, documentaries, exhibitions and presentations of Aboriginals themselves. Schreiner sheds a lucid light on the difference in principle and perspective between the Aboriginal legal culture and the Western one.

Agnes Schreiner beschrijft opmerkelijke Australische rechtsconflicten met begrippen van buiten de reguliere rechtsantropologie, zoals de *Gestalt Switch*, de memorietechniek van de analogie, de kunst van het verschijnen en verdwijnen. Zij verrijkt haar palet van bronnen uit het recht, de rechtsantropologie, landclaims en conferenties met observaties en fragmenten uit films, documentaires, tentoonstellingen en presentaties van Aboriginals zelf. Het verschil in uitgangspunt en opvatting van de Aboriginal rechtscultuur met die van de westerse komt helder voor het voetlicht.

1001
UITGEVERIJ
DUIZEND & EEN

UITGEVERIJ
DUIZEND & EEN

To

Wibo
(1961-2018)

Minoru
(1971-2004)

In many ways, Adelaide (SA) looks like what one would imagine an English city to look like, a city with parks and freshly mown, evenly laid, green grass fields, often bordered by white-painted fencing. Every so often, signs warn people to keep off the grass.

But Adelaide is unmistakably an Australian town, because in the middle of a field under a shady cluster of trees a few Aboriginals sit cross-legged: a circle with some women and slightly separated a group of men. If we are to believe the prohibition signs, they are clearly in violation. Their children dance joyously – noisily – in the fountain and through the sprinklers. It is 38 degrees Celsius. Luckily, no park warden is anywhere in sight. A row of school children silently passes between me and the group of Aboriginals. They neatly follow the little park lane, two by two, in spotless school uniforms and all wearing a white cap against the bright sun. They pay no mind to their playful compatriots.

In the image of the Aboriginals sitting under a tree, I see Aboriginals rightfully residing on their own land. It is their place, their gathering at what may be a sacred site of trees. I do not know if what they drank contained alcohol. If that were the case, they would be in violation once more since the local bylaw prohibits the consumption of alcohol in public. In establishments where alcohol is served and consumed legally, the Aboriginals are not welcome because, as we can read in Chatwin, no access is permitted to visitors wearing simple thongs. According to Wibo, we have a strong image here of statutory prohibitions from a culture that suppose a lifestyle that renders the Aboriginal way of life completely impossible.

Minoru shows that the place where the Aboriginal community dwells is their 'living room'. For them, 'home' is not the small box that passes for a house or, as they say, 'camp'. He noticed that Aboriginals use a house more as a storeroom or pantry. If a house is a pantry, the outdoors provides the many rooms to live in, hunt in, to perform ceremonies in, to eat, to cool down, to rest. The land is the Aboriginal 'home'.

Voor

Wibo
(1961-2018)

Minoru
(1971-2004)

Adelaide (SA) lijkt in veel op wat men zich voorstelt bij een Engelse stad, een stad met stadsparken en groene, strak aangelegde, glad gemaaide grasvelden dikwijls omzoomd door witgeverfd hekwerk. Op gezette plaatsen melden bordjes dat het verboden is het gras te betreden.

Maar Adelaide is onmiskenbaar een Australische stad want onder een schaduwrijke boomgroep zit midden op een veld een aantal Aboriginals in kleermakerszit: een kring met wat vrouwen en iets afgezonderd een groep mannen. Ze zijn als we de verbodsbordjes mogen geloven duidelijk in overtreding. Hun kinderen dansen met veel plezier – en dus met evenveel geluid – in de fontein en door de sproeiers. Het is 38 graden Celsius. Gelukkig is er geen parkwacht in velden of wegen te bekennen. Tussen mij en de groep Aboriginals trekt een rijtje zwijgende schoolkinderen voorbij. Ze volgen netjes het parklaantje, twee aan twee, in smetteloos schooluniform en met allemaal een wit hoedje op tegen de felle zon. Ze besteden geen aandacht aan hun spelende landgenoten.

In het beeld van de Aboriginals zittend onder de boom zie ik Aboriginals die met recht op hun eigen grond verblijven. Het is hun plek, hun samenkomst bij wat een heilige boomgroep kan zijn. Ik weet niet of wat zij dronken alcohol bevatte. Zou dat het geval zijn dan zijn zij opnieuw in overtreding want de politieverordening verbiedt het drinken van alcohol in het openbaar. In horeca waar alcohol legaal geschonken en gedronken wordt zijn de Aboriginals niet welkom doordat men, zoals bij Chatwin valt te lezen, aan bezoekers met eenvoudige slippers geen toegang verleent. Volgens Wibo hebben we hier een sterk beeld van wettelijke verboden uit een cultuur die een levensstijl veronderstellen welke de Aboriginal levenswijze ronduit onmogelijk maakt.

Minoru maakte duidelijk dat de plek waar de Aboriginal gemeenschap uithangt hun 'huiskamer' is. Voor hen is 'thuis' niet in de kleine doos die voor huis of 'camp', zoals ze zeggen, doorgaat. Hij merkte dat een huis door Aboriginals meer als opberghok of voorraadkast wordt gebruikt. Als een huis een kast is, dan vormt buitenshuis een ruime hoeveelheid aan kamers om in te wonen, in te jagen, ceremonies in uit te voeren, er te eten, te verkoelen, te rusten. Het land is Aboriginal 'home'.

Preface

The three points in the title of this book postpone a completion with what Aboriginal law would prescribe. This punctuation mark, a so-called ellipsis, makes that the thought on Aboriginal law is not continued or completed. A moment is created to permit other thoughts. This preface aims to summon up some.

The thought that comes up first is that of the use of the word 'Aboriginal' in the title, and of the fact that the book resolutely calls the descendants of the first inhabitants of the Australian continent Aboriginals. Is that actually OK? Is it not considered demeaning? It will be if Aboriginals are associated with primitive peoples, backward and insufficiently adapted to *the* civilisation. But it will definitely not be if the designation Aboriginal stands for people of origin, who are original and therefore creative, fully within their rights to create and cultivate their own civilisation. As they do to this day.

Within the Dutch context it is immediately clear – and luckily usually without a denigrating double meaning – that with Aboriginals, the Australian Aboriginals are referred to. That other native peoples, such as in Canada, call or have called themselves Aboriginal is not generally known in the Netherlands. These days, one speaks everywhere of indigenous people. The disadvantage is that it is no longer specifically about the Aboriginals of Australia and that it is from the international perspective of UN rights that original inhabitants from anywhere in the world are referred to. This book expressly aims to talk about the Aboriginals and Torres Strait Islanders and about their law, because it has everything to thank for what they were prepared to let the world know about this.

There is room for another thought, one that generally comes up with points, namely that of the dots that characterise the visual language of the Aboriginals. One sees them applied to paintings, to all kinds of objects and, last but not least, to bodies. Amongst other things, the dots may refer to footsteps, which form both tracks as well as trails. When Aboriginals are on the way to important ceremonial places in the land, they trace the footsteps of the ancestors. Through it, their knowledge about the world is touched on, but – as will become clear – also kept hidden by it. If this book were to have access to this hidden knowledge, it would not be right to disclose that knowledge. Only the Aboriginals may bear witness to it.

Voorwoord

De drie punten in de titel van dit boek stellen een invulling uit met wat Aboriginal recht zou voorschrijven. De gedachte aan Aboriginal recht wordt met dit leesteken, het zogenaamde beletselteken, niet voortgezet of afgemaakt. Er ontstaat een moment om andere gedachten toe te laten. Dit voorwoord wil er een paar opwerpen.

De gedachte die als eerste opkomt, is die over het gebruik van het woord 'Aboriginal' in de titel en over het feit dat het boek verder onvervaard de nakomelingen van de eerste bewoners van het Australische continent Aboriginals noemt. Kan dat wel? Wordt het niet als neerbuigend ervaren? Dat wordt het als Aboriginals geassocieerd worden met primitieve volkeren, achtergebleven en niet voldoende aangepast aan *dé* beschaving. Maar dat is het zeker niet als de benaming Aboriginals staat voor mensen van origine, die origineel zijn en dus creatief, volledig in hun recht om een eigen beschaving te creëren en te cultiveren. Zij doen dit tot op de dag van vandaag.

Binnen de Nederlandse context is het meteen duidelijk – en gelukkig meestal zonder denigrerende bijbedoeling – dat met Aboriginals de Australische zijn bedoeld. Dat andere inheemse volken zoals in Canada zich Aboriginal noemen of hebben genoemd, is in Nederland niet algemeen bekend. Tegenwoordig spreekt men overal over *indigenous people*. Het nadeel daarvan is dat het dan niet meer speciaal over de Aboriginals van Australië gaat en dat er met het internationale perspectief van VN-rechten over oorspronkelijke bewoners van waar ook ter wereld wordt gesproken. Dit boek wil het specifiek over de Aboriginals en Straat Torres-eilanders hebben en hun recht, omdat het alles te danken heeft aan wat zij de wereld daarover hebben willen laten weten.

Er is ruimte voor een volgende gedachte, een die in het algemeen bij punten opkomt, namelijk de gedachte aan stippen of stippels die de beeldtaal van de Aboriginals kenmerken. Men ziet ze aangebracht op schilderijen, op allerlei voorwerpen en niet in de laatste plaats op het lichaam. De stippen kunnen onder meer verwijzen naar hun voetstappen die zowel sporen vormen als sporen volgen. Wanneer Aboriginals op weg zijn naar voor hen belangrijke ceremoniële plaatsen in het land traceren zij de voetsporen van de voorouders. Hun kennis over de wereld wordt ermee aangestipt maar – zo zal duidelijk worden – ook verborgen gehouden. Zou dit boek over die verborgen kennis beschikken dan zou het niet juist zijn die kennis prijs te geven. Alleen de Aboriginals mogen erover getuigen.

Index

14 It Takes Pluck

The case of *R v Walker* – spearing as punishment – *ne bis in idem* principle – TV documentary *Payback* – decision of the victim's family – Aboriginal law or Anglo-Australian law – spearing as courtly duel – the rules – mana and taboo – ritual exchange and interchange between victim and perpetrator – why Aboriginals overpopulate Australian prisons

32 The Film *Two Laws* in a Twilight Zone

Struggle for Our Land – modern and original thinking – law and ceremony – Aboriginal storytelling: songline – how Borroloola Aboriginals claim – Aboriginal Land Rights (NT) Act 1976 – definition of traditional ownership – anthropology back then not up to standard – the ritual manager – film episodes *Police Times*, *Welfare Times*, *Struggle for Our Land*, *Living with Two Laws* – present tense

58 Way Of(f) the Law

Perspective of legal pluralism – recognition of spear fight and of care for the country – transformations – context lost in translation – false friends – original and originality – the way of the law, the footsteps of the ancestors – way off the law and pluralism – irreducible, irreducibly different

Inhoud

155 Er is moed voor nodig

De zaak *R v Walker* – het speergevecht als straf – *ne bis in idem*-beginsel – tv-documentaire *Payback* – besluit van familie van het slachtoffer – Aboriginal recht of Anglo-Australisch recht – het speren als gerechtelijk duel – de regels – mana en taboe – rituele af- en uitwisseling tussen slachtoffer en dader – waarom Aboriginals de Australische gevangenis bevolken

175 De film *Two Laws* in een twilight zone

Struggle for Our Land – moderne en oorspronkelijke denkwijze – recht en ceremonie – Aboriginal verteltrant: songline – hoe Borroloola Aboriginals claimen – *Aboriginal Land Rights (NT) Act 1976* – definitie traditioneel eigenaarschap – antropologie toen onvoldoende onderlegd – de ritueel-manager – filmepisodes *Police Times*, *Welfare Times*, *Struggle for Our Land*, *Living with Two Laws* – tegenwoordige tijd

201 Weg van de wet

Rechtspluralistisch perspectief – ruimte voor het speergevecht en de zorg voor het land – vertaalslagen – context onvoldoende meevertaald – valse vrienden – origine en originaliteit – de weg van de wet, voetstappen van de voorouders – weg bij de wet en het pluralisme – ongewoon, ongewoon verschillend

72 **Mabo Before and After**

A legendary court decision – shockwave over the land considered to be *terra nullius* – as Eddie Koiki Mabo and others sued the State of Queensland – lawman assisted by Australian lawyers – native title – *Gestalt Switch* – Koiki has to prove himself – assisted by relatives – in the moment – Aboriginal law to the fore – constrained by the Native Title Act 1993 – more constraints under the Native Title Amendment Act 1998 – settled once and for all versus negotiating

92 **How Law Shows Up in Aboriginal Art**

Two exhibitions – Aboriginal Art Museum Utrecht: art versus folklore – art in context – law in black letters: Spinifex Native Titles and Wik Law Poles – law of initiates – presentation – art of initiates – (opening) ceremonies – the Art of Appearing and Disappearing

112 **Landmarks for Aboriginal Australia**

Aboriginal Australia on the map – mapping – analysis and reading the landscape – knowledge stored in the marks of the land – analogy and the art of memory – the alphabet of the ancestors – symbol v attribute – consequently true, contemporary and secret

215 **Voor en na Mabo**

Een legendarische rechterlijke beslissing – schok door het land dat als *terra nullius* gold – als Eddie dagvaarde Koiki Mabo c.s. de staat Queensland – *lawman* bijgestaan door Australische advocaten – native title – *Gestalt Switch* – Koiki moet zich bewijzen – bijgestaan door verwanten – in het nu – het Aboriginal recht op de voorgrond – aan banden van de *Native Title Act 1993* – meer aan banden door de *Native Title Amendment Act 1998* – afhandelen versus onderhandelen

235 **Hoe recht naar voren komt in Aboriginal kunst**

Twee tentoonstellingen – Aboriginal Art Museum Utrecht: kunst versus volkenkunde – kunst in context – recht met zoveel woorden: Spinifex *Native Titles* en *Wik Law Poles* – recht van ingewijden – presentiatie – kunst van ingewijden – (openings)ceremonies – de Kunst van het Verschijnen en Verdwijnen

255 **Landmarks voor Aboriginal Australië**

Aborigal Australië blijvend op de kaart – cartografie – analyse en het lezen van het landschap – kennis bewaard in de kentekenen van het land – analogie en de kunst van de herinnering – het alfabeth van de voorouders – symbool vs attribuut – consequent waar, eigentijds en geheim